ECLI:LV:AT:2024:0403.A420131020.11.S
Lieta Nr. A420131020, SKA-109/2024
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2024.gada 3.aprīlī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Līvija Slica, senatori Veronika Krūmiņa un Jānis Pleps

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2019.gada 18.decembra lēmuma Nr. 3.11-2/2019/967 atcelšanu, sakarā ar Ekonomikas ministrijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 8.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar biedrības „Latvijas Būvinženieru savienība" Būvniecības speciālistu sertifikācijas institūcijas (turpmāk – Latvijas Būvinženieru savienība) 2019.gada 31.maija lēmumu pieteicējam /pers. A/ izteikts brīdinājums par profesionālās darbības pārkāpumu izsniegtā būvprakses sertifikāta Nr. /numurs/(turpmāk – būvprakses sertifikāts) ēku konstrukciju projektēšanā darbības sfērā. Minēto lēmumu pieteicējs apstrīdēja.

Ar Ekonomikas ministrijas (turpmāk – ministrija) 2019.gada 18.decembra lēmumu Nr. 3.11-2/2019/967 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atcelts sākotnējais lēmums un nolemts apturēt pieteicēja būvprakses sertifikāta darbību ēku konstrukciju projektēšanas darbības sfērā uz trim mēnešiem.

[2] Pieteicējs nepiekrita pārsūdzētajam lēmumam un vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2022.gada 8.jūnija spriedumu apmierināja pieteicēja pieteikumu. Apgabaltiesa daļēji pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un pamatoja spriedumu ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Ministrija pamatoti secinājusi, ka pieteicēja rīcība, izstrādājot tehnisko projektu, kurā iztrūkst tādi konstruktīvo mezglu risinājumi, kas ir Būvniecības likuma 3.panta trešajā daļā noteikto būtisko prasību būvei izpildes priekšnoteikums, varēja radīt būtisku apdraudējumu cilvēku veselībai, dzīvībai vai videi. Pieteicējs ir pieļāvis profesionālās darbības pārkāpumu, kas saistīts ar būvniecību reglamentējošajos normatīvajos aktos noteikto pienākumu nepienācīgu pildīšanu, kā arī labai profesionālajai praksei un kompetencēm neatbilstošu rīcību. Pieteicējs ir izstrādājis tehniskā projekta risinājumu, kas nenodrošina būvdarbu veikšanu un Būvniecības likuma 3.panta trešās daļas 1.punkta un Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi" 91. un 92.punkta prasību izpildi.

[3.2] Ministru kabineta 2018.gada 20.marta noteikumu Nr. 169 „Būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr. 169) 51.5.7.apakšpunkts piešķir iestādei tiesības pieņemt lēmumu par būvprakses sertifikāta darbības apturēšanu uz laiku līdz desmit gadiem, ja tiek konstatēti attiecīgajā normā noteiktie priekšnosacījumi. Tas ir satura izvēles administratīvais akts, jo piemērojamā tiesību norma piešķir iestādei rīcības brīvību attiecībā uz lēmuma saturu.

[3.3] No ministrijas 2017.gada 28.marta lēmuma Nr. 1-6.12-1 redzams, ka 2016.gada 9.maijā tika pieņemts Latvijas Būvinženieru savienības lēmums Nr. 416-s (turpmāk – 2016.gada 9.maija lēmums) apturēt pieteicēja būvprakses sertifikāta darbību uz laiku līdz pieteicējs iesniegs pieprasīto informāciju par jaunbūves būvprojekta, saistībā ar kuru pieņemts pārsūdzētais lēmums, būvkonstrukcijas aprēķiniem. Tātad no 2016.gada 9.maija līdz 27.septembrim pieteicējam bija apturēta būvprakses sertifikāta darbība saistībā ar pieļauto pārkāpumu pirms galīgā lēmuma pieņemšanas.

Pārsūdzētajā lēmumā nav norādīts pienācīgs pamatojums, kādēļ joprojām būtu nepieciešams apturēt pieteicēja būvprakses sertifikāta darbību, ņemot vērā, ka sertifikāta darbība administratīvā procesa laikā iestādē jau ir bijusi apturēta vairākas reizes uz ievērojamu laika periodu (no 2016.gada 22.februāra līdz 15.aprīlim, no 2016.gada 9.maija līdz 27.septembrim un no 2017.gada 6.janvāra līdz 10.aprīlim). Turklāt pārsūdzētā lēmuma pamatojumā nav norādīti pierādījumi, ka pieteicējs joprojām turpina izdarīt pārkāpumus.

Saskaņā ar noteikumu Nr. 169 55.punktu, piemērojot pieteicējam sodu, iestādei bija pienākums tajā ieskaitīt arī laika periodus, kad pieteicēja būvprakses sertifikāta darbība bija apturēta pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas. Iestāde šo prasību nav izpildījusi. Tā ir būtiska kļūda, kas rada pārsūdzētā lēmuma prettiesiskumu.

[3.4] Lietas izskatīšana iestādē ilga aptuveni piecus gadus, proti, no 2014.gada decembra līdz 2019.gada 18.decembrim. Iestāde nav apsvērusi, kādēļ joprojām ir nepieciešams pieteicējam piemērot sodu, ņemot vērā procesa ilgumu iestādē, kā arī to, ka lietā nav iesniegti pierādījumi, ka pieteicējs turpinātu izdarīt pārkāpumus. Iestāde arī nav norādījusi savus apsvērumus par iespējamo noilgumu, ņemot vērā, ka kopš pieteicēja izdarītā pārkāpuma ir pagājuši vairāki gadi.

Izskatāmajā gadījumā ir konstatējama iestādes neattaisnota vilcināšanās, kā arī obligātu, tiesību normās noteiktu prasību neievērošana, nosakot pieteicējam sodu.

[3.5] Ministrija kopš 2015.gada bija informēta par pieteicēja profesionālās darbības izvērtējuma lietu. Kopš 2016.gada ministrija ir vairākas reizes atcēlusi Latvijas Būvinženieru savienības pieņemtos lēmumus un uzdevusi atkārtoti izvērtēt pieteicēja profesionālo darbību saistībā ar pieteicēja izstrādāto jaunbūves būvprojektu. Šāda ministrijas rīcība ir vērtējama kā neatbilstoša labas pārvaldības principam un privātpersonas tiesību ievērošanas principam.

Latvijas Būvinženieru savienība, veicot deleģēšanas līgumā noteiktos uzdevumus (būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzība), ir ministrijas funkcionālā pakļautībā. Ministrija kā augstāka iestāde vēlreiz izskata lietu pēc būtības, tā var labot pakļautībā esošās zemākās iestādes pieļautās kļūdas, iegūt papildu informāciju un pierādījumus, uzklausīt neuzklausītos lietas dalībniekus, papildināt vai grozīt administratīvā akta pamatojumu, izdot to ar citādu formulējumu vai noformējumu.

Ministrijai, ievērojot labas pārvaldības principu, kas ietver sevī arī taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir

panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses, bija pienākums izskatīt lietu pēc būtības, labojot pakļautībā esošās iestādes pieļautās kļūdas, nevis vairākas reizes nodot lietu atkārtotai izvērtēšanai pakļautības iestādei. Jo sevišķi, ņemot vērā apstākli, ka lieta par pieteicēja profesionālās darbības pārbaudi tika uzsākta jau 2014.gada decembrī. Ministrijas kļūdainā rīcība radīja situāciju, ka izskatāmais jautājums par pieteicēja profesionālās darbības iespējamu pārkāpumu iestādē tika nepamatoti novilcināts.

Ir pārkāpts saprātīgs lietas izskatīšanas termiņš. Taču nav gūts apstiprinājums pieteikumā ietvertajam apgalvojumam, ka šādas vilcināšanās mērķis būtu bijusi vēršanās pret pieteicēju.

[3.6] Iestādei jāievēro gan tiesiskuma princips, gan arī labas pārvaldības princips.

Nav šaubu, ka būvniecības joma tiesiskais regulējums ir vērsts uz visas sabiedrības interešu nodrošināšanu, taču jāņem vērā, ka iestādei savā darbībā ir pienākums ievērot gan tiesību normās noteiktās prasības, gan arī vispārējos tiesību principus (Administratīvā procesa likuma 15.panta pirmā daļa). Līdz ar to ministrija nepamatoti uzskata, ka, izmeklējot pārkāpuma apstākļus un piemērojot sodu, ir pietiekami atsaukties uz nepieciešamību aizsargāt sabiedrības intereses.

[4] Ministrija par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nepareizi interpretēja noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunktu un 55.punktu. Tiesa nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 17.panta pirmajā daļā minētās tiesību normu interpretācijas metodes.

No noteikumu Nr. 169 55.punkta gramatiskās interpretācijas izriet, ka pēc tam, kad pieņemts lēmums par būvprakses sertifikāta darbības apturēšanu, administratīvā akta izpildē ir ņemams vērā termiņš, kurā sertifikāts ir bijis apturēts saistībā ar attiecīgo pārkāpumu. Pretēja tiesību normas interpretācija novestu pie tā, ka iestāde atsevišķos gadījumos nepieņemtu attiecīgo lēmumu, ja sertifikāta darbība administratīvā procesa laikā iestādē bijusi apturēta, un līdz ar to būvspeciālistam nevajadzētu kārtot kompetences pārbaudi arī gadījumos, ja pieļauts normatīvo aktu pārkāpums, kas apdraud cilvēka veselību, dzīvību vai vidi.

Tiesas rīcība, konstatējot pieteicēja pārkāpumus un vienlaikus atceļot pārsūdzēto lēmumu, neatbilst loģikai un noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunkta jēgai un mērķim, jo pieteicējs tiek atbrīvots no pārkāpuma sekām – būvprakses sertifikāta apturēšanas uz laiku un nepieciešamības veikt kompetences pārbaudi.

[4.2] Tiesa noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunktu vērtēja atrauti no pārējā regulējuma būvspeciālista uzraudzības jomā.

Tiesa radīja situāciju, ka būvspeciālists, kas pieļāvis smagu profesionālās darbības pārkāpumu un apdraudējis personu dzīvību un veselību, ne tikai paliek nesodīts, bet atgūst tiesības turpināt būvspeciālista profesionālo darbību bez atkārtotas kvalifikācijas pārbaudes.

[4.3] Nebūtu pieļaujama situācija, ka kompetences pārbaudes iestāde, konstatējot tādu būvspeciālista rīcību, kas tiešā veidā apdraud sabiedrības drošību, sabiedrības locekļu dzīvību vai veselību, kā tas ir arī konstatēts tiesas spriedumā un pārsūdzētajā lēmumā, pieņem lēmumu atbrīvot būvspeciālistu no atbildības, neinformējot sabiedrību par būvspeciālista izdarīto pārkāpumu (atbilstoši noteikumu Nr. 169 32., 34., 36.punktam un 35.9.apakšpunktam), tostarp būvniecības procesa dalībnieku.

[4.4] Tiesa nepareizi novērtēja lietas apstākļus saistībā ar materiālo tiesību normām (noteikumu Nr. 169 55.punktu), kas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas.

Tiesa nepareizi secināja, ka 2016.gada 9.maija lēmums nav skatāms atsevišķi no izskatāmās administratīvās lietas. Ar 2016.gada 9.maija lēmumu tika nolemts apturēt pieteicēja būvprakses sertifikāta darbību, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 7.oktobra noteikumu Nr. 610 „Būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi" 43.5.apakšpunktu. Atbilstoši minētajai tiesību normai tiek ierosināts atsevišķs administratīvais process par informācijas nesniegšanu kompetences pārbaudes iestādei uzraudzības ietvaros. Šā procesa mērķis ir noskaidrot iemeslus, kāpēc būvspeciālists nav sniedzis informāciju kompetences pārbaudes iestādei un pieņemt gala lēmumu par būvprakses sertifikāta darbības sfēras neapturēšanu vai apturēšanu uz laiku. Šo kompetences pārbaudes iestādes gala lēmumu var apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Pieteicējs 2016.gada 9.maija lēmumu nav apstrīdējis un tas ir stājies spēkā.

[4.5] Tiesa atzina, ka piecu gadu ilgs administratīvais process iestādē nav atzīstams par saprātīgu termiņu pārkāpuma lietas izskatīšanai. Taču tiesa neizvērtēja vairākus lietas apstākļus (piemēram, ka pats pieteicējs ir kavējis lietas izskatīšanu – nav ieradies uz sanāksmi ministrijā, nav sniedzis informāciju u. c.). Tiesa nav pamatojusi ar tiesību normām, kas noteiktu saprātīgu termiņu situācijā, kad pati iestāde ierosina lietu, un kāds tieši termiņš būtu piemērojams izskatāmajā lietā.

[5] Pieteicējs paskaidrojumos norāda, ka kasācijas sūdzība nav pamatota.

[6] Pieteicējs ir pieteicis noraidījumu visam senatoru sastāvam – L. Slicai, V. Krūmiņai un J. Plepam, norādot, ka pastāv apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par konkrēto senatoru objektivitāti. Cik tas objektīvi saprotams, kā šaubas radošos apstākļus pieteicējs norādījis to, ka tiesas process administratīvajā tiesā ilgst vairāk kā četrus gadus, t. i., kopš 2020.gada 21.janvāra, kas neatbilst Tieslietu padomes apstiprinātajiem lietu izskatīšanas standartiem. Tāpat senatoru sastāvam atbilstoši lietu sadales plānam nav noteikta specializācija būvniecības tiesībās.

Motīvu daļa

I

[7] Administratīvā procesa likuma 118.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā procesa dalībnieks var pieteikt noraidījumu tiesnesim vai visam tiesas sastāvam.

Pieteicējs pieteicis noraidījumu visam konkrētās lietas izskatīšanai noteiktajam senatoru sastāvam.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 119.panta ceturtās daļas 2.punktu, ja noraidījums pieteikts vairākiem tiesnešiem vai visam tiesas sastāvam, lēmumu pieņem tā pati tiesa pilnā sastāvā ar balsu vairākumu.

Līdz ar to vispirms tiks izlemts pieteiktais noraidījums.

[8] Administratīvā procesa likuma 117.panta pirmās daļas 4.punkts noteic, ka tiesnesis nav tiesīgs piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš ir personiski tieši vai netieši ieinteresēts lietas iznākumā vai ir citi apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par viņa objektivitāti.

Pieteicēja ieskatā, apstāklis, kas rada šaubas par senatoru objektivitāti, ir tas, ka lieta nav tikusi izskatīta tādā termiņā, kā noteikts Tieslietu padomes apstiprinātajos lietu izskatīšanas standartos, kā arī tas, ka lietā noteiktajam senatoru sastāvam nav specializācijas būvniecības tiesībās.

Senāts atzīst, ka minētie apstākļi paši par sevi nav pamats šaubām par senatoru objektivitāti, tāpēc pieteiktais noraidījums nav apmierināms. Papildus par noraidījumā minētajiem apstākļiem norādāms tālāk minētais.

Tieslietu padomes apstiprinātajā lietu izskatīšanas termiņu standartā ir noteikts *vidējais* lietu izskatīšanas termiņš. Tomēr katras konkrētās lietas izskatīšanas termiņš ir atkarīgs no tiesību jautājuma un faktisko apstākļu sarežģītības, kā arī lietas materiālu apjoma. Turklāt, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi, lietas pēc iespējas tiek izskatītas to ienākšanas secībā, izdarot atkāpes no šīs kārtības tikai darba organizācijas efektivitātes nodrošināšanai vai konkrētas lietas īpašu apstākļu dēļ.

Izskatāmajā lietā izšķiramais tiesību jautājums ir par būvprakses sertifikāta darbības apturēšanu, kuru tiesa ir vērtējusi pēc līdzīgiem kritērijiem kā disciplinārsodu disciplinārlietā. Atbilstoši Senāta Administratīvo lietu departamenta lietu sadales plānam diviem no sastāva senatoriem ir noteikta specializācija valsts dienesta lietās, kas ietver arī disciplināratbildības procesa jautājumus.

Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes 83.pantam tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti. Tas nozīmē, ka likumā noteiktā kārtībā iecelts tiesnesis izskata lietas atbilstoši konkrētās lietas tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, kā arī izvērtē pierādījumus lietā. Tiesnesim jāizskata ikviena lieta, kas tiek viņam iedalīta, izņemot, ja pastāv objektīvi apstākļi, kas neļauj skatīt lietu. Tāpēc pat tad, ja lieta tiktu iedalīta senatoram, kuram nav attiecīgās specializācijas, tas nav uzskatāms par apstākli, kas nepieļauj viņam izskatīt attiecīgo lietu (sal. *Senāta 2013.gada 29.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-1025/2013, A420350413, 9.punkts*).

Līdz ar to pieteicēja pieteiktais noraidījums nav pieņemams.

II

[9] Kasācijas tiesvedībā izšķirams jautājums par noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunkta un 55.punkta interpretāciju un to, vai apgabaltiesa pamatoti konstatēja saprātīga termiņa pārkāpumu lietas izskatīšanā iestādē.

[10] Ministrija, pamatojoties uz noteikumu Nr. 169 50.2., 50.3. un 51.5.7.apakšpunktu, ar pārsūdzēto lēmumu apturēja pieteicēja būvprakses sertifikāta darbību ēku konstrukciju projektēšanas darbības sfērā uz trim mēnešiem.

No apgabaltiesas sprieduma secināms, ka tiesa pieteicēja profesionālās darbības pārbaudes lietu un piemēroto sankciju vērtēja līdzīgi kā disciplinārlietu un disciplinārsodu. Senāts piekrīt, ka minētais regulējums pēc būtības līdzinās regulējumam par disciplināratbildību. Līdz ar to izskatāmo gadījumu arī var vērtēt pēc līdzīgiem principiem.

Apgabaltiesa atzina pārsūdzēto lēmumu par prettiesisku tostarp tāpēc, ka tas nesatur pienācīgu pamatojumu attiecīgā soda piemērošanai. Apgabaltiesa norādīja, ka ministrija nav konstatējusi apstākļus, ka joprojām pastāv nepieciešamība sodīt pieteicēju, kā arī nav izpildījusi noteikumu Nr. 169 55.punktā imperatīvi noteiktās prasības. Tāpat apgabaltiesa norādīja, ka, lemjot par sertifikāta darbības apturēšanas termiņu, iestādei nebija jāizdara lietderības apsvērumi, bet bija jāpiemēro noteikumu Nr. 169 55.punkts, proti, jāņem vērā, ka pieteicēja būvprakses sertifikāta darbība administratīvā procesa laikā iestādē jau bija apturēta vairākas reizes uz ievērojamu laika periodu.

Ministrija kasācijas sūdzībā norāda, ka apgabaltiesa nepareizi interpretējusi noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunktu un 55.punktu. Senāts vispirms pārbaudīs minēto argumentu pamatotību.

[11] Saskaņā ar noteikumu Nr. 169 (*šeit un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā*) 38.punktu būvspeciālista patstāvīgās prakses uzraudzību būvspeciālista sertifikātā norādītajā specialitātē un darbības sfērā veic kompetences pārbaudes iestāde, kura šajos noteikumos minētajā kārtībā veikusi būvspeciālista kompetences novērtēšanu vai kurai ir deleģēts veikt citas kompetences pārbaudes iestādes sertificēto būvspeciālistu patstāvīgās prakses uzraudzību. Kompetences pārbaudes iestāde, izvērtējot sūdzību vai kompetences pārbaudes iestādes rīcībā esošo informāciju par būvspeciālista profesionālās darbības vai profesionālās ētikas pārkāpumiem, ja tiek konstatēts attiecīgs tiesību normās paredzēts pārkāpums, pieņem lēmumu par brīdinājuma izteikšanu (*50.punkts*) vai lēmumu par būvprakses sertifikāta darbības sfēras apturēšanu uz laiku (*51.punkts*).

Saskaņā ar noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunktu kompetences pārbaudes iestāde, izvērtējot sūdzību vai kompetences pārbaudes iestādes rīcībā esošo informāciju par būvspeciālista profesionālās darbības pārkāpumiem, pieņem lēmumu par būvprakses sertifikāta darbības sfēras apturēšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz 10 gadiem, ja konstatē, ka būvspeciālists būvniecības procesā ir veicis darbības, tai skaitā šo noteikumu 41. vai 50.punktā minētās, kas varēja būtiski apdraudēt cilvēka veselību, dzīvību vai vidi.

Tātad, ja kompetences pārbaudes iestāde būvspeciālista profesionālajā darbībā konstatē attiecīgu noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunktā norādīto pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par būvprakses sertifikāta darbības sfēras apturēšanu. Atbilstoši šai tiesību normai iestāde var piemērot būvprakses sertifikāta darbības sfēras apturēšanu uz laiku no trim mēnešiem līdz 10 gadiem. Tā kā soda piemērošana ir individualizēta procedūra, kuras gala rezultātu ietekmē vairāku apstākļu kopums (piemēram, pārkāpuma raksturs; tā izdarīšanas apstākļi un sekas; pārkāpēja vainas pakāpe; ziņas, kas raksturo pārkāpēja personību un iepriekšējo darbību u. c.), iestādei ir jāizdara lietderības apsvērumi, lai pārkāpējam piemērotais sods būtu samērīgs ar viņa izdarīto pārkāpumu.

Līdz ar to nav pamatota apgabaltiesas norāde, ka iestādei, lemjot par sodu (būvprakses sertifikāta darbības apturēšanu), nav jāizdara lietderības apsvērumi.

[12] Noteikumu Nr. 169 55.punkts paredz, ka būvspeciālista sertifikāta darbības apturēšanas laikā ieskaitāms periods, kurā sertifikāts bija apturēts saistībā ar attiecīgo pārkāpumu pirms galīgā lēmuma pieņemšanas.

No minētās tiesību normas secināms, ka gadījumā, ja būvspeciālista sertifikāta darbība jau bijusi apturēta saistībā ar attiecīgo pārkāpumu pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, šis periods ir ieskaitāms sertifikāta darbības apturēšanas laikā. Senāts piekrīt ministrijas norādītajam, ka minētais nozīmē, ka pēc lēmuma par būvprakses sertifikāta darbības apturēšanu pieņemšanas tā izpildē ieskaitāms termiņš, kurā sertifikāts bija apturēts pirms galīgā lēmuma pieņemšanas. Proti, vispirms ir jānosaka sods – uz kādu termiņu tiek apturēta būvspeciālista sertifikāta darbība, un tikai pēc tam šajā apturēšanas laikā var ieskaitīt tam piešķirāmo sertifikāta apturēšanas periodu pirms galīgā lēmuma pieņemšanas.

Savukārt no apgabaltiesas sprieduma pamatojuma secināms, ka tiesa nepareizi interpretē noteikumu Nr. 169 55.punktu tā, ka periods, kurā sertifikāts bija apturēts pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, iestādei jāņem vērā, jau nosakot soda apmēru – sertifikāta darbības apturēšanas termiņu. Līdz ar to pamatots ir ministrijas kasācijas sūdzības arguments, ka apgabaltiesa nepareizi interpretējusi noteikumu Nr. 169 55.punktu.

[13] Atbilstoši noteikumu Nr. 169 53.punktam, ja personai saskaņā ar šo noteikumu 51.5.apakšpunktu ir apturēta būvprakses sertifikāta darbības sfēra un persona vēlas to atjaunot, tā pēc norādītā apturēšanas termiņa beigām veic šo noteikumu 48.5.apakšpunktā minēto kompetences pārbaudi.

Tātad gadījumā, ja būvprakses sertifikāta darbība apturēta saskaņā ar noteikumu Nr. 169 51.5.apakšpunktu, personai pēc sertifikāta apturēšanas termiņa beigām jāveic pārbaude kompetenču, prasmju un zināšanu līmeņa novērtēšanai (*48.5.apakšpunkts*), ja persona vēlas atjaunot sertifikātu. No

minētā secināms, ka arī gadījumā, ja kompetences pārbaudes iestādes lēmuma izpildē, ņemot vērā periodu, uz kādu būvprakses sertifikāts bija apturēts pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, faktiski sertifikāta darbība vairs netiek apturēta, personai ir saistošs noteikumu Nr. 169 53.punktā noteiktais par kompetences pārbaudi pirms sertifikāta atjaunošanas. Minētais, kā to pamatoti norādījusi ministrija, papildus apliecina, ka apgabaltiesa ir nepareizi izpratusi noteikumu Nr. 169 55.punktu.

[14] Senāts uzskata, ka nav nozīmes ministrijas argumentam, ka apgabaltiesa nav pareizi noskaidrojusi, vai viss termiņš, uz kādu bija apturēta būvprakses sertifikāta darbība pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas, ir saistīts ar attiecīgo pārkāpumu. Proti, ministrija nepiekrīt apgabaltiesas secinājumam, ka 2016.gada 9.maija lēmums, saskaņā ar kuru tika apturēta pieteicēja sertifikāta darbība uz laiku līdz pieteicējs iesniegs pieprasīto informāciju par būvprojekta būvkonstrukcijas aprēķiniem, attiecas uz izskatāmo pieteicēja pārkāpumu. Kā jau tika minēts, termiņš, uz kādu bija apturēta būvprakses sertifikāta darbība administratīvās lietas izskatīšanas laikā, būtu jāņem vērā, izpildot pārsūdzēto lēmumu. Tāpēc apgabaltiesas secinājumi par attiecīgā perioda saistību ar pārkāpumu nevar ietekmēt vērtējumu par pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, jo apgabaltiesa termiņu, uz kādu bija apturēta pieteicēja sertifikāta darbība, nepamatoti ņēmusi vērā, jau nosakot soda apmēru (sertifikāta darbības apturēšanas termiņu galīgajā iestādēs lēmumā).

[15] Apgabaltiesa atzina, ka vēl viens pamats pārsūdzētā lēmuma atcelšanai ir saprātīga termiņa pārkāpums lietas izskatīšanas procesā iestādē.

Savukārt ministrija kasācijas sūdzībā norāda, ka saskaņā ar noteikumu Nr. 169 47.punktu, ja saņemta sūdzība vai informācija par iespējamiem šajos noteikumos minētajiem būvspeciālista profesionālās darbības pārkāpumiem, kompetences pārbaudes iestāde izvērtē pārkāpuma būtību un var pieņemt kādu no noteikumos paredzētajiem lēmumiem. Tādējādi kompetences pārbaudes iestāde lēmumu par administratīvās lietas ierosināšanu pieņem pēc savas iniciatīvās, tāpēc nav piemērojams Administratīvā procesa likuma 64.pants, kas regulē administratīvā akta izdošanas termiņu. Ministrija norāda, ka līdz ar to būtu piemērojami būvniecības regulējumā ietvertie termiņi, taču tādi normatīvajos aktos nav noteikti. Arī apgabaltiesa, atsaucoties uz saprātīgu termiņu, neesot norādījusi tiesību normas, kas regulē saprātīgu termiņu, un kāds konkrēts termiņš faktiski būtu piemērojams pieteicēja gadījumā.

Senāts atzīst, ka minētie ministrijas argumenti nav pamatoti.

[16] Apgabaltiesa spriedumā nav atzinusi, ka konkrētajā gadījumā iestādei bija jāpiemēro Administratīvā procesa likuma 64.pantā noteiktie procesuālie termiņi administratīvā akta izdošanai, un nav piemērojusi minēto tiesību normu.

Senāts piekrīt ministrijai, ka speciālajos normatīvajos aktos – Būvniecības likumā un noteikumos Nr. 169 – nav noteikts termiņš, kādā jāveic pārbaude un jāpieņem lēmums lietā par būvspeciālista profesionālās darbības pārkāpumiem. Vienīgi noteikumu Nr. 169 40.punkts noteic, ka kompetences pārbaudes iestāde ne retāk kā reizi piecos gados pārbauda būvspeciālista veikto patstāvīgo praksi. Savukārt no noteikumu Nr. 169 41.punkta secināms, ka normatīvā akta izdevējs paredzējis iespēju, ka minētajā piecu gadu termiņā starp būvspeciālista prakses regulārajām pārbaudēm būvspeciālistam var būt bijušas vairākas pārbaudes lietas, kas noslēgušās ar lēmumu par brīdinājuma izteikšanu par profesionālās darbības pārkāpumiem.

Kā jau tika minēts, noteikumos Nr. 169 paredzētās kompetences pārbaudes iestādes pārbaudes, izvērtējot sūdzību vai informāciju par būvspeciālista profesionālās darbības vai profesionālās ētikas pārkāpumiem, un tiesības piemērot sankcijas par konstatētajiem pārkāpumiem pēc būtības līdzinās disciplinārlietai. Tā kā šajā gadījumā tiesību normās nav ietverts regulējums par pārbaudes veikšanas un lēmuma pieņemšanas termiņiem, šo termiņu noteikšanā var ņemt vērā salīdzināmo disciplinārlietu regulējumu.

Apskatot regulējumu par disciplināratbildību, konstatējams, ka vairumā gadījumu normatīvajos aktos ir noteikts maksimālais termiņš, kādā jāpieņem lēmums disciplinārlietā, kā arī noilgums disciplinārsoda uzlikšanai. Piemēram, saskaņā ar Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likumu lēmumu disciplinārlietā pieņem viena mēneša laikā no disciplinārlietas ierosināšanas dienas, šo termiņu var pagarināt Administratīvā procesa likumā noteiktajos gadījumos un noteiktajā kārtībā (*25.pants*). Tātad maksimālais termiņš disciplinārlietas izskatīšanai ir viens gads (*Administratīvā procesa likuma 64.panta otrā daļa*). Arī Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplināratbildības likumā paredzēts, ka lēmums disciplinārlietā jāpieņem mēneša laikā pēc tās ierosināšanas dienas, objektīvu iemeslu dēļ mēneša termiņu var pagarināt līdz trim mēnešiem (*20.pants*). Tiesnešu disciplinārās atbildības likums paredz, ka disciplinārsodu tiesnesim var uzlikt triju mēnešu laikā pēc disciplinārlietas ierosināšanas, bet ne vēlāk kā četru gadu laikā pēc disciplinārpārkāpuma izdarīšanas dienas (*4.panta pirmā daļa*). Tiesu izpildītāju likums paredz, ka disciplinārlieta nav ierosināma un disciplinārsods nav uzliekams, ja pagājuši divi gadi pēc pārkāpuma izdarīšanas (*67.panta pirmā daļa*). Saskaņā ar Latvijas Republikas Advokatūras likumu disciplinārsodu zvērinātam advokātam var uzlikt ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc disciplinārpārkāpuma atklāšanas dienas, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc pārkāpuma izdarīšanas dienas (*76.pants*). Prokuroram disciplinārsodu drīkst uzlikt ne vēlāk kā triju mēnešu laikā pēc pārkāpuma atklāšanas dienas, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc pārkāpuma izdarīšanas dienas (*Prokuratūras likuma 45.panta trešā daļa*).

No minētajiem piemēriem redzams, ka disciplinārlietas izmeklēšanai un lēmuma pieņemšanai paredzētais maksimālais termiņš ir no trīs mēnešiem līdz vienam gadam no pārkāpuma atklāšanas dienas. Savukārt noilgums disciplinārsoda uzlikšanai ir divi līdz četri gadi pēc pārkāpuma izdarīšanas dienas. Šie normatīvajos aktos noteiktie termiņi ņemami vērā, arī konkrētajā gadījumā pārbaudot to, vai bijis ievērots sapratīgs termiņš lietas izskatīšanai iestādē.

[17] Ņemot vērā iepriekš minēto, ka noteikumos Nr. 169 nav noteikts pārbaudes veikšanas un lēmuma pieņemšanas termiņš, apgabaltiesa pamatoti atzinusi, ka iestādei bija jāievēro labas pārvaldības princips, kas ietver arī taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā. Labas pārvaldības princips skaidrots Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā daļā: valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu, kas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Ministrija pareizi norādījusi, ka tiesību normās nav regulēts, kāds tieši termiņš uzskatāms par saprātīgu.

Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā atzīts, ka gadījumos, kad procesa ilgums nav noteikts Savienības tiesību akta normā, iestādes noteiktā termiņa konkrētā tiesību akta pieņemšanai „saprātīgums" ir jāvērtē, ievērojot katras lietas faktiskos apstākļus, it īpaši lietas iznākuma nozīmi ieinteresētajām personām, lietas sarežģītību un lietas dalībnieku uzvedību. Termiņa saprātīgums nevar tikt noteikts, atsaucoties uz vienu precīzu, abstrakti noteiktu maksimālo robežu, bet gan tas jānosaka katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus (*Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokāta Džerarda Hogana (Gerard Hogan) 2020.gada 17.decembra secinājumu lietā „Revīzijas palāta/Pinxten", C-130/19, ECLI:EU:C:2020:1052, 103.punkts. Par kritērijiem skat. arī: Eiropas Savienības Civildienesta tiesas 2015.gada 18.jūnija sprieduma lietā „CX/Komisija", F-5/14, ECLI:EU:F:2015:61, 44.punktu, 2012.gada 8.marta sprieduma lietā „Kerstens/Komisija", F-12/10, ECLI:EU:F:2012:29, 128.punktu, 2011.gada 11.maija sprieduma lietā „J/Komisija", F-53/09, ECLI:EU:F:2011:52, 121.punktu, 2010.gada 14.septembra sprieduma lietā „AE/Komisija", F-79/09, ECLI:EU:F:2010:99, 105.punktu un 2010.gada 13.janvāra sprieduma apvienotajās lietās „A un G/Komisija", F-124/05 un F-90/06, ECLI:EU:F:2010:2, 393.punktu*).

Tātad no Eiropas Savienības Tiesas prakses secināms, ka, lai noteiktu, vai konkrētais termiņš atbilst „saprātīga termiņa" nosacījumam, katras lietas faktisko apstākļu gaismā ir analizējami šādi kritēriji: lietas sarežģītība; lietas iznākuma nozīme ieinteresētajām personām; lietas dalībnieku rīcība procesa

laikā.

Neviens atsevišķs faktors nav izšķirošs. Katrs no tiem ir jāpārbauda atsevišķi, un pēc tam jānovērtē to kumulatīvā iedarbība (*Eiropas Savienības Civildienesta tiesas 2010.gada 13.janvāra sprieduma apvienotajās lietās ,,A un G/Komisija", F-124/05 un F-90/06, ECLI:EU:F:2010:2, 394.punkts. Skat. arī: Eiropas Savienības Civildienesta tiesas 2012.gada 8.marta sprieduma lietā ,,Kerstens/Komisija", F-12/10, ECLI:EU:F:2012:29, 129.punktu*).

Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā par disciplinārlietu termiņiem atzīts, ka no labas pārvaldības principa izriet, ka disciplinārlietu institūcijām ir jāvada disciplinārlietas norise ar pienācīgu rūpību un jārīkojas tā, lai katra procesuālā darbība tiktu veikta saprātīgā termiņā pēc iepriekšējās darbības. Pat ja nav noteiktu termiņu, disciplinārlietas institūcijām ir pienākums rīkoties tā, lai lieta, kuras iznākumā var tikt uzlikts disciplinārsods, noritētu saprātīgā termiņā. Tādējādi disciplinārlietas norises nepamatoti ilgs termiņš var izrietēt gan no iepriekšēju administratīvo izmeklēšanu norises, gan no pašas disciplinārlietas. Periods, kas jāņem vērā, lai izvērtētu disciplinārlietas norises saprātīgo ilgumu, nav vienīgi periods, kopš pieņemts lēmums par disciplinārlietas uzsākšanu. Jautājums par to, vai disciplinārlietas norisē kopš tās uzsākšanas tika ievērota vajadzīgā rūpība, būs atkarīgs no tā, cik īss vai ilgs laiks būs pagājis starp apgalvotā disciplinārā pārkāpuma iestāšanās un lēmuma par disciplinārlietas uzsākšanu pieņemšanu (*Eiropas Savienības Civildienesta tiesas 2010.gada 13.janvāra sprieduma apvienotajās lietās ,,A un G/Komisija", F-124/05 un F-90/06, ECLI:EU:F:2010:2, 390.-392.punkts. Skat. arī: Eiropas Savienības Civildienesta tiesas 2015.gada 18.jūnija sprieduma lietā ,,CX/Komisija", F-5/14, ECLI:EU:F:2015:61, 42.-43.punktu un 2012.gada 8.marta sprieduma lietā ,,Kerstens/Komisija", F-12/10, ECLI:EU:F:2012:29, 125. un 127.punktu*).

Apgabaltiesa spriedumā ir vērtējusi gan iestādes, gan pieteicēja rīcību lietas izskatīšanas gaitā iestādē. Senāts atzīst, ka apgabaltiesa pamatoti konstatēja iestādes neattaisnotu vilcināšanos. Proti, ministrija kā augstākā iestāde, neņemot vērā apstākli, ka lieta par pieteicēja profesionālās darbības pārbaudi tika uzsākta jau 2014.gada decembrī, četras reizes nodeva lietu atkārtotai izvērtēšanai Latvijas Būvinženieru savienībai, nevis pati izlēma lietu pēc būtības, labojot pakļautībā esošās iestādes pieļautās kļūdas. Ministrija galīgo lēmumu lietā pieņēma tikai 2019.gada 18.decembrī. Ministrija kasācijas sūdzībā norāda, ka tiesa nav vērtējusi visus lietas apstākļus, piemēram, ka pieteicējs ir kavējis lietas izskatīšanu – nav ieradies uz sanāksmi ministrijā, nesniedza informāciju. Taču ministrija šādus apstākļus nemaz nav darījusi zināmus apgabaltiesai, kā arī šādi apstākļi nav norādīti apelācijas sūdzībā, un līdz ar to apgabaltiesa tos nevarēja izvērtēt. Savukārt kasācijas instances tiesas kompetencē vairs nav lietas faktisko apstākļu pārbaude.

Senāts piekrīt apgabaltiesai, ka piecu gadu termiņš pārbaudes veikšanai un lēmuma pieņemšanai acīmredzami nav atzīstams par saprātīgu termiņu. Turklāt šajā gadījumā – vairāk kā piecus gadus pēc izdarītā pārkāpuma – ir pamats uzskatīt, ka ir iestājies noilgums pieteicēja saukšanai pie atbildības. Līdz ar to apgabaltiesas secinājumi par labas pārvaldības principa pārkāpumu un noilgumu soda piemērošanai pieteicējam ir pamatoti. Šo apgabaltiesas apsvērumu papildus apstiprina arī tas, ka vairāk kā piecu gadu termiņš būtiski pārsniedz jebkuru no termiņiem, kas normatīvajos aktos noteikti disciplinārlietas izmeklēšanai, kā noilguma termiņus soda uzlikšanai.

[18] Ņemot vērā apgabaltiesas secinājuma par noilgumu pieteicēja saukšanai pie atbildības pamatotību, kas pats par sevi ir pamats pārsūdzētā lēmuma atcelšanai, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas kļūdas noteikumu Nr. 169 51.5.7.apakšpunkta un 55.punkta interpretācijā, neietekmē sprieduma rezultātu. Līdz ar to nav pamata apgabaltiesas sprieduma atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 119.panta ceturtās daļas 2.punktu, 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

nepieņemt /pers. A/ noraidījumu tiesas sastāvam;
atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 8.jūnija spriedumu, bet Ekonomikas ministrijas kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

L. Slica V. Krūmiņa J. Pleps